

Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj
Trubarjeva 50
1000 Ljubljana
Kordinatorica mreže Plan B za Slovenijo

IPoP – Inštitut za politike prostora
Tržaška cesta 2
1000 Ljubljana
Kordinator Mreže za prostor

Za

Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo
Langusova 4, 1000 Ljubljana

Ljubljana, 14.11.2023

ZADEVA:

Spremno pismo pripombam in predlogom na osnutek Podnebnega zakona

Okoljske, naravovarstvene in prostorske nevladne organizacije, članice Plana B za Slovenijo in Mreža za prostor se v skupaj odzivamo na osnutek Podnebnega zakona, ki ga pripravlja MOPE in je v javni razpravi do 15.11.2023. Mreži nas skupaj tvori skoraj 60 nevladnih organizacij.

Konkretne pripombe sprememb predlaganih členov Podnebnega zakona smo posredovali na spletnem portalu e-demokracija in so tudi priloga temu dopisu. V tem dopisu želimo povzeti poglobljena stališča obeh mrež.

Podpiramo sprejem Podnebnega zakona. Predstavlja enega izmed pomembnejših korakov k ambicioznejši podnebni politiki Slovenije, ki v praksi na žalost še vedno zaostaja tako po učinkovitosti izvajanja kot glede na najbolj nedavne ugotovitve znanosti. Prizadevanje pri ustvarjanju osnutka Podnebnega zakona, kljub temu, da terja določene nujne izboljšave, je vredno pohvale.

Pozdravljamo in izrazito podpiramo:

- **ukinitev subvencij in vzpodbud rabe fosilnih goriv do leta 2026;**
- **namenskost CO2** dajatve in njeno usmerjenost v izvajanje socialno-podnebnih politik in ukrepov;
- določitev **obveznega deleža proračuna RS, ki mora biti usmerjen v izvajanje podnebnih ukrepov;**
- poudarek na **prilaganju na podnebne spremembe na državnem in regionalnem nivoju;**

- **določitev koordinatorjev na resorjih**, ki bedijo nad izvajanjem podnebne politike, kjer pogrešamo predvsem **bolj jasno določitev njihovih nalog, njihovega hierarhičnega položaja in določitev koordiniranja kot edine funkcije zaposlenega**;
- priznanje **socialnih vidikov pravičnega prehoda** in predviden sprejem socialnega načrta za podnebje in
- **načelo komplementarnosti** pri sprejemanju in izvajanju podnebnih ukrepov – **varstvo biodiverzitete in podnebni ukrepi** si med seboj ne smejo nasprotovati ali škodovati, temveč jih je potrebno naslavlјati zgolj komplementarno.

Nasprotujemo umiku kateregakoli izmed zgoraj naštetih določil iz Podnebnega zakona v katerikoli fazi njegovega sprejemanja in usklajevanja.

Nasprotujemo pa sledečim določilom ali njihovi odsotnosti ter predlagamo njihovo izboljšanje ali nov zapis, ki je podrobneje opisan v obrazcu za pripombe.

1. Podnebna nevtrálnost do leta 2050

Cilje doseganja podnebne nevtrálnosti pred 2050 imajo v svojih zakonih že Švedska (podnebna nevtrálnost do 2045), Finska (podnebna nevtrálnost do 2035), Nemčija (podnebna nevtrálnost do 2045), Avstrija (ambicija podnebna nevtrálnost do 2040). [Šesto IPCC poročilo](#) je generalni sekretar Združenih narodov opredelil kot vodnik za preživetje človeštva, ki narekuje, da se ne odrečemo doseganju cilja ustavitve segrevanja zemeljskega površja na 1,5 °C nad predindustrijskim obdobjem, razvite države [pa bi morale doseči podnebno nevtrálnost do 2040 \(tako svetuje tudi EU podnebno svetovalno telo\)](#). Posledice podnebnih sprememb so se opazno intenzivirale od izdaje predhodnega IPCC poročila, o povečanem številu naravnih nesreč [poročajo tudi Združeni narodi](#). Zaradi velikega razkoraka med potrebnim ukrepanjem za doseg ciljev Pariškega sporazuma in ukrepanjem, ki ga narekujeta aktualna EU in nacionalna podnebna politika, moramo blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje načrtovati kot urgentno krizno načrtovanje in se glede na dane znanstvene ugotovitve in projekcije pridružiti najbolj ambicioznim državam ter **zaostri nacionalni cilj na doseganje podnebne nevtrálnosti do leta 2040 (možnosti doseganja tega cilja – CAN Europe)**. **Temu ustrezno je potrebno določiti tudi cilj zmanjšanja emisij TGP do leta 2030, ki mora biti 65 % glede na leto 2005** (v skladu s šestim poročilom IPCC). Na potrebnost določitve ambicioznih in določnih podnebnih ciljev v Podnebnem zakonu je opozorilo tudi [nemško Ustavno sodišče](#) kot edino pravično glede prihodnjih generacij. **Cilji, ki znanstveno dokazano ne zasledujejo zavezujočih ciljev Pariškega sporazuma, so sporni tudi s pravnega vidika**. Država jih bo tako ali drugače primorana zaostri – namesto da problematiko rešuje naknadno, bi lahko prvič v zgodovini na področju podnebne politike v Sloveniji delovala preventivno in ambiciozno.

2. Zakon ne določa pravno zavezujočih podnebnih ciljev (z izjemno podnebne nevtralnosti do 2050).

Podnebni zakon na nacionalni ravni ne določa pravno zavezujočih podnebnih ciljev do leta 2030, 2040, za leto 2050 pa določa zgolj najbolj splošen cilj. Zato predlagamo, da zakon podnebne cilje, ki so določeni v Celovitem nacionalnem energetske in podnebnem načrtu, določi kot zavezujoče. Zaradi velikega implementacijskega deficita izvajanja NEPN doslej, je nujno njegovo izvajanje normirati tudi v smislu pravno zavezujočih ciljev. Če cilji NEPN niso pravno zavezujoči, to pomeni, da se odločevalci in politiki (še vedno) niste pripravljene zavezati k izpolnjevanju podnebnih ciljev, obenem pa civilni družbi otežite učinkovit nadzor nad izvajanjem podnebnih ciljev. Ne podpiramo kakršnihkoli finančnih sankcij v primeru nedoseganja podnebnih ciljev sektorjev, resorjev ali države, kljub temu pa je na mestu možnost civilne družbe, da na neizvajanje opozori in učinkovito zahteva napredek.

3. Zakon ne določa podnebnega dialoga in ne ureja sodelovanja javnosti in drugih deležnikov

V konkretnih predlogih smo predlagali številne možnosti sodelovanja javnosti, ki se zgledujejo po Zakonu o varstvu okolja in izhajajo iz osnov Aarhuške konvencije. Za učinkovito izvajanje sodelovanja z javnostjo in drugimi akterji mora biti sodelovanje specifično in natančno določeno v zakonu, ne zgolj na načelni ravni. Zlorabe nejasnih določil o sodelovanju javnosti so bile v preteklosti namreč nešteto krat zlorabljene. Apeliramo, da ministrstvo upošteva vsaj naše predloge, ob tem pa še dodatno razmisli o mehanizmi in možnostih sodelovanja javnosti pri koncipiranju in sprejemanju podnebnih politik in ukrepov.

Čas za ambiciozno podnebno politiko je zdaj. Mreži nevladnih organizacij Plan B za Slovenijo in Mreža za prostor podpiramo MOPE pri sprejemanju zakona, obenem pa ministrstvo pozivamo k sprejemu ambicioznega in učinkovitega podnebnega zakona, ki bo določil tako cilje, ki so skladni z ugotovitvami znanosti, kot vzpostavil učinkovite mehanizme za njihovo doseganje.

Za vse morebitne dodatne informacije ali za dogovor za srečanje sta na voljo:

Aljoša Petek, v imenu Plana B za Slovenijo (aljosa.petek@pic.si, 01 521 18 88) in

Senka Šifkovič, v imenu Mreže za prostor (senka.sifkovic@ipop.si, 590 63 683)

Podnebni program financirata Eko sklad in Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo iz sredstev Sklada za podnebne spremembe. Za mnenja, predstavljena v tem dokumentu, so izključno odgovorni avtorji dokumenta in ne odražajo nujno stališč Ministrstva za okolje, podnebje in energijo in Eko sklada j.s.